

ČESKO-AMERICKÁ POESIE.

F. M. BERANOVSKÝ:

Z PÍSNÍ A PÍSNÍČEK.

Měl jsem galánečku...

Měl jsem galánečku, byla jak z růže květ, v očích, modře nebo, sblížil jsem celý svět.

Voničku mně dala o hodech pod májí, voničku z muškatu uvitou potají.

Voničku pod májí, hubičku za májí, až mně záviděl průchází lahaj.

Voničku, kosírek, galánku takovou — odloučil mně ji falešnou pomlouvou!

Odloučil mně ji falešnou pomlouvou; namluvil o mne, že chodím za jinou —

že chodím za jinou, k rychlákům do Týnce — to jednou vzkázali mé zlaté Nanynce.

Uvěřila tomu frajerka malá má, — jiný než k okénku jejímu chodívá.

Každý den v podvečer pro sladké hubičky, v sobotu v navečer pro pestré voničky.

Měl jsem frajerečku — byla jak z růže květ, — měl jsem a už nemám! Těžko, ach! zapomenout...

Česko-americký přehled.

Rodinná tragédie.

Frank Špička, majitel grocerního obchodu v č. 2101 California ave. v Chicagu, střílil ve středu m. t. z revolveru do hlavy svou nevěstou 15letou dceru Sylvu Mastnou, načež si sám vpálil kulku do čela, způsobiv si smrtelné zranění, jemuž krátce po svém převezení do nemocnice podlehl. Těžce zraněná děvče bude snad na živu zachováno. Příčina tragédie není dosud zcela vysvětlena, avšak z dopisu psaného děvčetem, v němž tato svého nevlastního otce obviňuje z choulativního poměru k ní, lze souditi, že Špička se dopustil činu buď ze strachu před hrozbou jemu svedlému, anebo z roštěnlí nad zvrhlostí děvčete, která se netěší pověsti příliš počestného děvčete. Kraján Špička ovdověl před čtyřmi lety a po manželce zůstaly mu 4 děti. Za rok na to se Špička oženil podruhé s vdovou Mastnou, která mu přivedla do domácnosti dvě své děti, z nichž 15letá nyní Sylva stala se mu osudnou. Nejbližší sousedé dávají Sylvě vysvětlující zlomyslného, nepoddajného, vzdorovitého a neposlušného děvčete, což vedlo často k prudkým výstupům mezi ní a otcem. K staré matce pana Špičky chovávala prý se drze, druhým dítkám ubližovala a pracovat nechtěla.

Nevinná zábava městské mládeže.

Při sjíždění na saních s návrší u 98. ul. a Longwood blvd. v Chicagu vrazilý saně se šesti mladíky do kolem jedoucího automobilu s takovou prudkostí, že jeden z hochů byl ihned usmrcen, dva poranění smrtelně a tři těžce. Zabít byl 14letý Walter Clegg; smrtelně zraněn utrpěl 16letý Louis Batěk, jemuž přeráženo obě nohy kromě vnitřního zranění, a 20letý John Dunder, jemuž přerážena žebra a zranění vnitřní. Hoši sádkovali celé odpolední i večer, neboť škola Longwood jest již po dva týdny zavřena následkem epidemie, a tak plní školáci hledli využitkovatí právně chvíle ku "bepečné" ve volkých místech zimní zábavě.

Z činnosti českého pivovaru v Chicagu.

Při výrobní schůzi českého pivovaru společnosti Garden City Brew. Co. v Chicagu byli zvoleni: Předsedou, A. J. Zábranský; místopředsedou, Fr. Sikyta; tajemníkem, Anton Kolář, a pokladníkem, Jos. Volný. Při schůzi nebylo zapomenuto ani na české dobročinné podniky, neboť bylo u-

sneseno dáti sboru Útulny a sirotčince v Chicagu \$100, stejnou částku katolickému sirotčinci v Lisle. České dobročinné společnosti v Chicagu věnováno \$25.

Hrdina zbabělecem.

Green Bay, Wis. — Bývalý příruční hřídače světla na stanici Grassy Island, Josef Hrdina, byl nalezen před týdnem ve stodole na farmě F. Routheanxe v townu Red River mrtv. Z prvu se myslelo, že nešťastník zmrzl, ale při bližším ohledání mrtvoly se zjišťovalo, že Hrdina skončil sebevraždou zastřelením.

Nebezpečí otravy plynem.

V českém okrsku mezi 12. a 18. ulicí a 42. a 47. ave. v Chicagu bylo mnoho rodin asi 50 dětmi vypuzeno z příbytků do ulic unikajícím plynem z některé praškové roury. Nejhorší byla postižena rodina Vincence Čížka v č. 1509 již. 45. ave., jehož manželka paní Emma Čížková byla silným proudem jedovatého plynu omámena a teprv po dvouhodině námaze k životu přivedena. Lékař dal jí odvážti do nemocnice, kde stav její prohlášen za nebezpečný. Rodina F. Štulíka a jedenácti dětí a Francka Kyselky a desíti dětí našla útulku v hostinci krajana Barborky, který, nemaje sám dostatek místa a postelí, dovolil všem přespatí na holé podlaže hostinské. Na plynárenskou společnost budou podány četné žaloby mnoha obyvateli, kteří byli na majetku a zdraví ohroženi.

Čeština na americké škole.

V Cedar Rapidské Coe College bude zařazen kurs českého jazyka a písemnictví jako řádný předmět volební. Rozvrh vyučování jest stanoven takto:

I. — První pololetí: Mluvnice, pravopis a písemné práce na základě četby. Druhé pololetí: Přehled české literatury od dob nejstarších až do přítomné doby se zřetelem na dějiny České země. Četba a písemné práce.

II. — Vývin českého písemnictví a umění v 19. století. Příprava k řečením.

Začátkem letošního druhého semestru od 1. února bude vyučování češtiny zahájeno praktickým kursem přípravným. Učitelem jest slečna Anna Heybergerova, diplomovaná učitelka moderních jazyků a hudby (ve Vídni a v Praze), která nyní převzala odbor frašiny a češtiny v Coe College. Budou též zavedeny večerní kursy pro dospělá, kteří kolleji nenavštěvují, a sice dva: první pro ty, kteří neměli dosud příležitosti se v mateřštině vzdělávat, a druhý pro pokročilé.

Smutné překvapení policisty.

Policista Josef Kossner, přidělený službou na novoměstské policejní stanici v Chicagu, byl minulého úterý odpoledne vyslán s ambulancním vozem na Laflin a 50. ulici, kde, dle zprávy, nějaká žena padla na chodník a nedávala žádné známky života. Sotva přišel Kossner na místo, rychle se skočil s vozu a spěchal k místu, kde uprostřed zvědavců ležela umřelá žena. Přihlídnouv blíže — zesinal leknetím. Umřelá žena byla jeho vlastní manželka, raněná mrtvicí. Nežli se lékař dostavil, Kossnerová zemřela.

Povedená ženouška.

Kraján Václav Macholka z Chicaga oženil se s jistou Annou Škardovou, ovdovělou Hájkovou, později rozvedenou Jahnovou, avšak již tři týdny po svatbě se přesvědčil, že jeho manželka má poměry s více muži. Stalo se totiž jednoho dne, když chtěl spravovati postel, že nadzvednou slavníky, objevil celou spoušť milostných dopisů, z jejichž obsahu poznal, že jeho manželka hanebně podvádí, odpovídaje na inserty mužů, kteří buď nevěstu, aneb hospodynji pomocí novin vyhledávají, jiní se za svobodnou prohlašovala. Když jí některý sešel na veřejnou lákání na něm hned peníze na cestu a také se jí to v některých případech podařilo. Po tomto objevu byly urazitosti na denním pořádku. V pondělí minulý týden došlo k nové hádce, v jejímž průběhu Macholka přý uhořel ženu hrubě do hlavy. Tato její dala zatknouti, avšak k soudnímu líčení se nedostavila. Z té příčiny soudce obžalovaného propustil.

Dítě ubohelo.

Dva roky stará dceruška manželů Beránkových z č. 6603 záp. 16. ul. v Berwyn, Ill., skonala v Oak Park nemocnici následkem popálenin, jež utrpěla. Dívka ohrývala se u žhavých kamen, k nimž se příliš přiblížila, takže na ní šatečky chytly. Pokřikem přivolaná matka chytila dítě do náručí a chtě plameny uhasiti pustila na dítě proud z vodovodu. Omud dítěte byl však již naplněn, neboť dětko po hrozném trápení v nemocnici skonalo.

Kraján Seidl přiznal se k vraždě.

St. Louis, Mo. — Na farmě blíže Murphy, Mo., byl dne 9. prosince 1911 úkladně zastřelen farmař M. Hunning práve ve chvíli, kdy rozmouval s někým po telefonu. Na podezření z vraždy byl zatčen 28letý kraján Josef Seidl a manželka zavražděného Anna Henningová, o kterých bylo zjištěno, že mají mezi sebou důvěrný poměr. Po dlouhém a pro oba trapněm vyšetřování se konečně dne 15. ledna Josef Seidl přiznal k vraždě, když jej před tím Hunningová os vrahá prozradila. Seidl jest účetníkem řádu Krok, č. 60 ve Valey Park, Mo.

Český právník ve státním úřadě.

Florence, Wis. — Zdejší právník, kraján Eduard Elmer, byl jmenován odhadčím daně z příjmu pro okresy Forest, Florence a Marinette se sluzným \$1200 ročně a výlohy. Eduard Elmer graduoval na učitelské cvičební škole v Manitowoc a později navštěvoval právníkou kolleji na univerzitě v Madison, kde roku 1909 graduoval.

ZELEZNIČNÍ MONOPOL.

Železnice obstarávají skoro výlučně všechnu dopravu té země. Poskytují a umožňují snadný přístup do každého kouta naší země. Svou rychlou a spolehlivou dopravou umožňují továrnám zasílati a prokládati zboží ve vzdálených částech země a tím pomáhají kompetiční a stejnoměrným cenám. Pokrok, jaký učinily ve zlepšení a zařízení svém vlastním je úžasným a lajk jej ani nedovede chápati.

Ony dávají zaměstnání tisícům a tisícům občanů, kteří jsou jedni z nejlepších a nejuvedomějších občanů vůbec. Stálou stavbou a rekonstrukcí, stavbou mostů, stavbou nových vozů poskytují zase nepřímo zaměstnání novým stál tisícům lidí zaměstnaných v ocelárnách a jim podružných odvětvích průmyslu. V celku jsou železnice a s nimi související odvětví průmyslu tím největším a řekněme nepokrytým tím nejúčinnějším průmyslem v Americe.

A vzdor všemu tomu většina lidí pohlíží na železnice s odporem a nenávidí je. Soud nebo komise může vydati rozhodnutí ve prospěch železnic i kdyby spravedlnost též byla sebe patrnější, jisté vlotýný soudce neb komisář ztratí veřejnou sympatii a jest vyřazen podezříváním.

Podle náhledu lidí železnice jsou zlodějský monopol a zlo, nepřáteli lidí i země a příčinou mnohého sociálního zla naší doby.

Prost!

Poněvadž od dáвна byly a jsou nástrojem v rukou finančních pirátů, kteří se jich zmocnili a pomocí jich provádí své zločinné finanční praktiky. Vanderbiltové, Gouldové a Harrimanové louplili a okrádali podílňky drah po padesát let a zmocnili se nespravedlivým a zločinným způsobem jejich kontroly — dělali i vyšší ty, kdož měli v podnikání peníze uloženy, zbraťka je o ně okrádali — dělali občerstvo a porušovali a o horšího korumpovali zákony.

"Lid af jde k šertu," heslo finančních magnátů železničních utkvělo lidu v paměti a dokud nestanou se dráhy majetkem všech akcionářů neb obecným, po tu dobu musíme právem na ně pohlížeti jako na instituce vedené k obhaceni jednotlivců na úkor mnohých. — Dráhy samy ve své fyzické hodnotě jsou uboháčky, které dle a sice pár lidí, kteří se zmocnili jejich kontroly a používají jich sami ku svým osobním účelům, avšak k soudnímu líčení se nedostavila. Z té příčiny soudce obžalovaného propustil.

čů, přímo i nepřímou. My slyšíme a mluvíme o Harrimanovi co majiteli té a té skupiny dráh. — Ve skutečnosti tito muži nikdy dráhy ty nekoupili, ani z daleka většinu jich podílů; možná, že jich měli pouze za pár tisíc, ale dostali se do vnitřního kroužku velkých finančních, byli zvoleni v čelo dráh, za cizí peníze postavené a za cizí peníze vydržované.

Jediným zlem, ba pravým zločinem, jaký můžeme drahám přičítat, jest jejich financování a pak jejich zneužívání několika jednotlivci, kteří ani z daleka nerepresentují většinu akciv.

Vezměme za příklad pouze Rock Island System, The Chicago, Rock Island & Pacific Railway Company jest sdružením asi deseti větších a celé řady menších a původně co samostatných státních dráh. Tato společnost vydala na svůj majetek dluhopisů v obnosu \$211,307,000 a dále podílňky dlel v obnosu \$75,000,000. Celkem nemá majetek snad ani takové ceny. Vydání za \$211,307,000 mortgagu na majetek založený s kapitálem 75 mill., tomu se již říká vyšší finance. Wall Street je obstarává. Ale to ještě není daleko všechno. Tato společnost, inkorporována podle zločinného zákona New Jersey, který vše toto dovoluje, zvolila si úředníky. Jen držitelé rekordovaných akciv mohou volit. Těch bylo celkem za 75 mill. A oněch 211 milionů ty nemají do toho co mluvit. Těchto pár lidí se sešlo a zvolilo se vzájemně do ředitelstva a rozdělilo se o úřady, které vynášejí statisíce ročně. Z cizích peněz. — Ne z jejich. Oni jich mají v dráze tuze málo, snad některý méně než jaký plat roční si povolil. — Těchto pár lidí zorganizovalo jinou, výpomocnou společnost, kterou nazvali Chicago, Rock Island & Pacific Railroad Company, kterou kapitalisovali na \$78,707,400, kteréž akcie upsali a hned v zápětí na to dali na Wall Street bondy v obnosu \$71,207,400 a tyto peníze se vypůjčili. Pak se tyto dvě společnosti spojily, ředitelé a hlavní podílňci, kteří jsou v "kroužku", vzali si v té sumě zase akcie dráhy C. R. & P. Railway Co. — a tak se zmocnili též vlády a hned na to, poněvadž těch \$71 milionů vypůjčených také šlo do kasy Railway Company, usnesli se, že její hodnota jest o to větší a proto si odhlasovali za \$145 milionů akciv, tak zvaného rozvodného stocku. Ty je nic nestály, zjednaly jim nadvládu ad dráhou — udělaly je milionáři a zároveň poslouzily k důkazům, proč musíme počítati vysoké sazby. Poněvadž jim žádný nemá právo zakázat, aby brali přiměřený zisk z kapitálu investovaného. Tak kapitál, který Hillové a Harrimanové skutečně dráhám přinesli, když k nim přišli, je pár mizerných tisíc. O statní jest dluh a rozvodný kapitál vedle vydržených zisků z občerstva.

PADESÁTÉ VÝROČÍ SMRTI BOŽENY NĚMCOVÉ.

Dne 21. ledna bylo tomu padesát let, co se rozloučila se svým milovaným národem žena vzácné a šlechtné duše, jejíž život však byl dlouhým řetězem utrpení a strádání, jehož jedinými světlými body byla láska k rodnému lidu, láska vytrysklá ze srdce zlatého a zachycená v překrásných povídkách lidových. Ženou tou byla Božena Němcová, autorka nesmrtelného díla "Babička". Nebude z místa, když svým čtenářům v krátkosti načrtne životopis největší české spisovatelky.

Božena Němcová — rozená Barbora Panklová — narodila se 5. února 1826 ve Vídni. Její otec byl Jan Pankel, štolba hraběte Schulenburga a majitele panství náhodského. Svoji lásku k českému prostému lidu, ku přírodě a umění zdědila Božena po svém otci. Když jí bylo 1 1/2 roku, přestěhovali se její rodiče do Ratišovic na hřbitvo. Od roku jedenačtého žila Němcová ve Chvalkovicích, kde se učila němčině, šití, zpěvu a hudbě. Ač byla po celý život velkou čitelkou hudby a zpěvu, přece sama zvláštních vloh k tomu umění neměla, za to však byla neuvávnou čtenářkou a její mladá hlava byla plna poetických nálad, a již prý tehdy psávala verše. Hlavním zdrojem četby jí byla bohatá knihovna zámeckého správce, kde nejvíce těžila z německé literatury.

V 13. roce vrátila se do Ratišovic, kde žila až do roku 1837. Téhož roku provdala se za Josefa Němce, respicienta finanční stráže v Kostelci. Manželství nebylo posvěceno láskou a proto nedivno, že Božena byla sklamaná, jsouc bytosti nad jiné citlivou. Když v 1840 poprvé navštívila Prahu, zaujal ji ruch tehdejšího života českého, a když pak příštího roku se s manželem přistěhovala do Prahy nadobro, začal se její spisovatelský talent v české literatuře i prakticky uplatňovat. Z Prahy následovala Němcová svého manžela do Domažlic, kde vylí svůj vznik její Obrazy z okolí Domažlického, Karla a Pohorská vesnice. Roku 1847 přeloženi byli Němcovi na bavorské hranice, do Neumarku. Po bouřlivých dnech r. 1848 přesazen byl Němce do Liberce, kde se Božena nedělala zdravou tělesně i duševně, na což si často v listech k paní Čelakovské stěžovala. V Liberci seznámila se Božena Němcová se ženou příbuzného duha, Karolinou Světlovou. R. 1850 byl muž Němcové přesazen do Uher; tam jej však manželka neúspěšně hledala, nýbrž u-

ho, legitimního obchodu — a udržují "vlky" financí v moci. Čím možno této situaci odpomoci, neb jednou musí dojiti konce? Národní spolková kontrola železnic jest odporová a se strany demokratů, poněvadž prý by to bylo vměšováním se do práv jednotlivých soverenních států. Tatáž řeč, jaká byla k vůli otroctví před občanskou válkou. Dále jsou tu vysokí politikáři, druhu Lorimerova, kteří svým souhlasem činí takovéto zločinné manipulace možnými. Za nimi se plazí pod stolem velkých lupičů malí politikáři od poslance do radního, kterým tyto poměry dávají příležitost vyhrožovati dráze odporem — sáti z ní peníze a úplatky. A konečně je to fanatický "zastánce práv lidu", který by ztratil přičinu ku své politické existenci, kdyby toto zlo bylo odstraněno. Částečně jest to i zbožňování peněžní aristokracie. Na pana Carnegieho, Rockefellera, Morgana atd., atd., se hledí se všech stran s posvátnou úctou a pietou — místo, aby byli nejen prohlášení za zlosyny a to nejhoršího druhu, zloděje, tak sprosté, že jim snad v historii světa nebylo horších. Tak aby se na pohlíželo a s nimi také podle toho jednalo.

Jest to životní otázka našeho národa a existenci otázka železnic samotných. Ony jsou tepnou obchodu naší země a našeho takřka života. Několik velkozlodějí tepnu tu nazřilo a snaže z ní krve. Čím dříve spolková vláda převezme ne majetnické právo, ale právo kontroly nad železnicemi, tím dříve bude lid a železnice samy zachráněny z drápů Wall Streetu a zlodějů, kteří na něm operují. D.

JOS. T. VOTAVA, právník. Krajanům vždy ochotně poslouží. Jest ve spojení s A. W. Jefferis-em. Úřadovna: 942 Omaha National Bank Bldg. Telefon: Douglas 811. Omaha — Nebraska.

Julius J. Žitník, PRAVNÍK. Telefon { Douglas 1324. { Indp. A-1324. 402-3-4 Ware Block, 15th & Farnam St., OMAHA — NEBR. VEŘEJNÝ NOTÁŘ.

Adolf A. Tenopír, Český právník. Úřadovna roh 16. a Dodge ulice přes ulici od Hayden Bros. obchodu. Omaha, Neb. Tel. Doug. 1108. Veřejný notář.

sadila se v Praze, kde se věnovala výchově svých dvou hochů, kteří navštěvovali českou reálku. Za rok na to vydala se na cestu za manželem na návštěvu, kterou pak ještě dvakrát opětovala, posledně r. 1853, odkud počiná její nepřetržitě utrpení duševní i tělesné. Po svém návratu z Uher těžce onemocněla ze zármutku nad úmrtím jejího syna Hynka. Aby míra neštěstí byla dovršena, propuštěn ze služby v nepatrném výslužném i její manžel pro politické chování. Od této doby prožila geniální tato žena život nejtřípčí bídy hmotné, leč v této době darovala svému lidu nejkrásnější plod svého ducha — "Babičku".

Roku 1861 odstěhovala se, až nemocná, do Litomyšle, kde knihovník Auguste se uvolil na žádost Nerudovu vydati její spisy. Doznala však trpkého sklamaní, neboť Auguste jí smlouvený honorář nezaplatil a dokonce jí nechal bez groše hladem strádati. Po krátkém pobytu u příbuzných v Nov. Bydčově vrátila se do Prahy, kde 21. ledna 1862 vydechla svojí šlechtnou duši. Dle přání svého byla pochována na Vyšehradě. V roce 1869 daly americké dámy zděditi u jejího hrobu pomník.

Jakou láskou k vlasti a její neohroženým bojovníkům byla duše Boženy Němcové prodechnuta, svědčí nejlépe její čin při pohřbu Karla Havlíčka r. 1856. Vláda zakázala mluvití nad jeho hrobem a klásti věnce na rakev. A vskutku, vlastenecké české uposlechlí zákazu. Na rakev položen byl pouze jediný věnec z vavřínu trním propleteného, jež pořídila a na rakev položila — Božena Němcová.

Dr. F. H. Kučera český lékař a ranhojič. VE VERDIGRE, NEB. V každé době a do okolí jede na zavolání. 16-17. Farmerský telefon v úřadovně. Jest hotov posloužiti krajanům!

Nejdrahoccennějším pokladem lidské bytosti jest zrak DOBRÝ ZRAK. Působuje-li, že vaše oči se kají a váš zrak je slabý, neodkládejte a nechte svůj zrak urozkoumati u zkušeného optika. Nejlepší zárukou o úplném uspokojení jest přispůsobení brýlí jest vyjádření se sice s tím krajanem, kteří v oboru této umoci hlesali. Graduoval jsem jednu a nejlepší škol a mimo to mám státní povolení. A CECHA, český optik a slatník, 1248 1/2 ul. Omaha, Neb.

Ceská bylinná a kořínková mast. Hoří šerstvé a zastaralé rány, otravu krve, reumatism, lišej, oční nečistoty, zlatou žilu atd. Krabička stojí 50c., poštou 55c. K dostání u jednatelů a vyrábětelky. 18-3m. Mrs. Rosie Kretschmer, 3021 So. 19. St. Omaha, Neb.